

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2024 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birška

Protokolant: sekretarz sądowy Elżbieta Gułajska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 czerwca 2024 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **Z. S.**

przeciwko **(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę i o ustalenie

I. ustala, że umowa kredytu nr (...) z dnia 08 sierpnia 2007 roku jest nieważna;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwoty: 45 615,33 zł (czterdzieści pięć tysięcy sześćset piętnaście złotych i trzydzieści trzy grosze) oraz 64 247,45 CHF (sześćdziesiąt cztery tysiące dwieście czterdzieści siedem franków szwajcarskich i czterdzieści pięć centymów) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 04 listopada 2021 roku do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 14 517 zł (czternaście tysięcy pięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 13 500 zł (trzynaście tysięcy pięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 14106/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 11 czerwca 2024 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 05 października 2021 roku (k. 67 – data nadania paczki pocztowej) przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: (...) Bank (...) S.A.” lub „Bank”), Z. S. domagał się:

- zasądzenia od strony pozwanej na jego rzecz kwot 45 615,33 zł i 64 247,45 CHF wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;
- ustalenia, że umowa kredytu nr (...) z dnia 08 sierpnia 2007 roku, zawarta pomiędzy nim a (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., jest nieważna.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód złożył także wniosek o zabezpieczenie roszczenia.

Uzasadniając żądania pozwu, powód wyjaśnił, iż ich podstawę faktyczną stanowi umowa kredytu nr (...), zawarta przez niego z (...) Bank (...) S.A. w dniu 08 sierpnia 2007 roku. Kolejno wskazał, że kwota kredytu wskazana w

tej umowie to 143 670 CHF a faktycznie wypłacono mu kwotę 309 266,69 zł, natomiast w okresie, wskazanym w zaświadczeniu Banku, załączonym do pozwu, Bank na podstawie tej umowy pobrał od niego kwoty 45 615,33 zł i 64 247,45 CHF.

W dalszej części uzasadnienia pozwu powód zarzucił, iż umowa kredytu została zawarta na wzorcu umownym oraz że § 2 ust. 2, 4 oraz § 6 ust. 1 tej umowy stanowią postanowienia abuzywne a na skutek ich wyeliminowania z umowy dochodzi do jej upadku. Dodał, że posiada interes prawny w żądaniu o ustalenie. Na zakończenie uzasadnił wniosku o zabezpieczenie (k. 3 – 25 – pozw).

Postanowieniem z dnia 20 października 2021 roku Sąd na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. sprawdził wartość przedmiotu sporu i ustalił ją na łączną kwotę 630 093 zł jako sumę roszczeń o ustalenie (kwota wypłaconego kredytu) i o zapłatę (k. 69 – postanowienie Sądu z dnia 20 października 2021 roku).

Postanowieniem z dnia 20 października 2021 roku Sąd udzielił zabezpieczenia roszczenia powoda o ustalenie nieważności spornej umowy kredytu (k. 68 – postanowienie Sądu z dnia 20 października 2021 roku).

Postanowieniem z dnia 21 lutego 2022 roku Sąd odwoławczy oddalił zażalenie strony pozwanej na powyższe postanowienie (k. 118 – 121v – zażalenie, k. 132 – postanowienie Sądu odwoławczego z dnia 21 lutego 2022 roku).

W odpowiedzi na pozw strona pozwana (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W pierwszej kolejności podniosła zarzut przedawnienia roszczeń, dochodzonych przez powoda.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana podniosła, że powód był świadomy ryzyka kursowego a także, iż wypłata kredytu mogła nastąpić w walucie CHF a powód zdecydował o dokonaniu wypłaty w złotych polskich.

Kolejno strona pozwana podniosła, że powód, zawierając sporną umowę kredytu, był świadomy ryzyka kursowego oraz że wypłata kredytu mogła nastąpić w walucie CHF a to powód podjął decyzję o wypłacie w walucie PLN. Zarzuciła, że powód nie posiada interesu prawnego w zakresie roszczenia o ustalenie. Podniosła, że brak jest podstaw do kwestionowania ważności przedmiotowej umowy oraz że umowa ta nie zawiera postanowień abuzywnych. Dodała, że ewentualna eliminacja tych postanowień z umowy nie prowadzi do jej nieważności (k. 135 – 158 – odpowiedź na pozw).

Na rozprawie w dniu 11 czerwca 2024 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku – pełnomocnik strony pozwanej podniósł zarzut zatrzymania co do kwoty, wypłaconej powodowi na podstawie spornej umowy kredytu w wysokości 309 266,69 zł. W pozostałym zakresie pełnomocnicy stron, w ich imieniu, podtrzymali dotychczasowe stanowiska procesowe i argumentację w sprawie (k. 212, k. 213 – protokół z rozprawy z dnia 11 czerwca 2024 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z. S. w 2007 roku planował kupić swoje pierwsze mieszkanie, aby w nim zamieszkać. Nie posiadał wystarczających własnych środków pieniężnych na realizację tego celu, dlatego zamierzał zaciągnąć kredyt. Sam szukał ofert kredytowych banków i ostatecznie wybrał ofertę kredytu, powiązanego z walutą frank szwajcarski w (...) Bank (...) S.A., która została mu polecona przez znajomych. Pracownik tego Banku nie wyjaśniał mu mechanizmów przeliczeniowych, jakie Bank miał stosować na podstawie tego rodzaju umowy kredytu ani nie informował, kto i w jaki sposób będzie ustalać kursy waluty CHF stosowane do tych przeliczeń. Nie rozmawiano o możliwości negocjowania postanowień tej umowy.

(**dowód:** k. 212v – przesłuchanie powoda Z. S. w charakterze strony)

W dniu 19 lipca 2007 roku Z. S. podpisał, wypełniony na sporządzonym przez Bank druku, wniosek kredytowy. Zaznaczono w nim, że dotyczy on „kredytu mieszkaniowego”. We wniosku tym wpisano wnioskowaną kwotę kredytu „319 668,00” oraz walutę kredytu „CHF” a także okres kredytowania – „360 miesięcy”. Celem kredytu miał być zakup nieruchomości od dewelopera.

W rubrykach, dotyczących danych wnioskodawcy, wskazano, że Z. S. ma wykształcenie wyższe i jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę.

(**dowód:** k. 160 – 161 – kserokopia wniosku kredytowego)

Do powyższego wniosku kredytowego zostały załączone, podpisane przez Z. S., druki „Oświadczeń”, w których podano m.in. że osoba, która je podpisała jest świadoma ryzyka kursowego, związanego z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, mogącego mieć wpływ na wysokość płaconej raty kredytu w okresie kredytowania i decyduje się na zaciągnięcie kredytu w walucie CHF.

(**dowód:** k. 163, k. 165 – kserokopie podpisanych przez powoda druków „Oświadczenia”)

W dniu 08 sierpnia 2007 roku Z. S. (dalej też jako „Kredytobiorca”) oraz (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej też jako „Bank”) zawarli umowę kredytu nr (...) (dalej też jako: „Umowa”).

Umowa ta składała się z części tabelarycznej (dalej jako „Tabela”), w której wskazano szczegółowe dane, dotyczące Kredytobiorcy oraz m.in. wysokości kredytu, oprocentowania i zabezpieczenia kredytu oraz z części ogólnej, zatytułowanej „Warunki umowy”.

W pkt 2 i 3 Tabeli wskazano kwotę i walutę kredytu „143 670,00 CHF” oraz że kredyt ma być wypłacony w transzach a okres kredytowania miał wynosić 360 miesięcy.

Zgodnie z pkt 5 Tabeli w dniu sporządzenia Umowy oprocentowanie zmienne kredytu wynosiło 3,60% w stosunku roczny, a marża Banku – 0,90%.

Celem kredytu był zakup na rynku pierwotnym lokalu mieszkalnego oraz stanowiska garażowego (pkt 8 Tabeli).

W pkt 10 – 12 Tabeli wskazano, że zabezpieczenie kredytu stanowią: ustanowione, na będącej własnością Kredytobiorców nieruchomości, hipoteka kaucyjna do kwoty 215 505,00 CHF na zabezpieczenie kredytu oraz odsetek i kosztów oraz hipoteka łączna umowna; cesja praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych; weksel in blanco; cesja praw z umowy z Developerem i pełnomocnictwo do rachunku w Banku.

W pkt 14 Tabeli wskazano numery rachunków bankowych do wypłaty kredytu a w pkt 15 – 16 – numery rachunków bankowych do spłaty kredytu.

Zgodnie z pkt 19 Tabeli całkowity koszt kredytu na datę zawarcia Umowy wynosił 156 492,78 złotych a łączna kwota wszystkich kosztów związanych z udzieleniem kredytu wynosiła 157 542,61 złotych.

W § 2 ust. 2 Warunków umowy wskazano, że kwota kredytu miała być wypłacona Kredytobiorcy jednorazowo lub w transzach po spełnieniu warunków do wypłaty kredytu/transz kredytu na podstawie dyspozycji Kredytobiorcy wypłaty kredytu/transzy kredytu złożonej najpóźniej na dwa dni robocze przed planowaną wypłatą a wypłata miała nastąpić zgodnie z harmonogramem wypłat, stanowiącym Załącznik nr 1 do Umowy. Zmiana harmonogramu wypłat w zakresie terminu wypłaty kredytu/transz kredytu oraz ich wysokości następować miała za zgodą Banku na podstawie jednostronnej dyspozycji Kredytobiorcy i nie wymagała zawarcia aneksu do Umowy. Wskazano także, iż jeżeli Kredytobiorca nie dotrzyma warunków udzielenia kredytu lub utraci zdolność kredytową, wówczas Bank może wypowiedzieć Umowę lub obniżyć kwotę przyznanego kredytu, jeżeli nie został on wypłacony w całości. W przypadku wypłaty w złotych lub w innej walucie niż CHF Bank miał zastosować kurs kupna CHF opublikowany w „Tabeli kursów

dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązujący w Banku w dniu wypłaty kwoty kredytu lub jego transzy.

Zgodnie z § 2 ust. 4 Warunków umowy w przypadku kredytu przeznaczonego na nabycie nieruchomości kredytowanej kwota kredytu miała zostać wypłacona Kredytobiorcy poprzez przelew tej kwoty na rachunek bankowy sprzedającego wskazany w umowie sprzedaży nieruchomości kredytowanej, zwartej pomiędzy kredytobiorcą i sprzedającym, określony w pkt 14 Tabeli bądź na rachunek bankowy Developera, wskazany w przedwstępnej umowie sprzedaży nieruchomości kredytowanej, zawartej pomiędzy kredytobiorcą a Developerem, określony w pkt 14 Tabeli, z zastrzeżeniem ust. 5. Bank miał dokonać przelewu tej kwoty natychmiast po spełnieniu warunków wypłaty kredytu. Jeżeli kwota wypłacanego kredytu lub suma wypłaconych transz kredytu nie zamknęłyby w pełni kwoty transakcji np. w skutek powstałych różnic kursowych, Kredytobiorca zobowiązany był do przelania brakującej kwoty na rachunek bankowy sprzedającego lub Developera, określony w pkt 14 Tabeli. W przypadku, gdy kwota wypłaconego kredytu uległaby zwiększeniu np. na skutek powstałych różnic kursowych, Bank miał dokonać przelewu nadwyżki środków na rachunek wskazany przez Kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty kredytu.

Stosownie do § 4 ust. 5 Warunków umowy stopa zmiennego oprocentowania miała stanowić sumę 3-miesięcznej stawki LIBOR dla CHF i stałej w całym okresie kredytowania marży Banku, w wysokości określonej w pkt 5 Tabeli. Stopa zmiennego oprocentowania miała być zmieniana przez Bank w pierwszym dniu okresu obowiązywania zmiennej stopy procentowej. Wysokość tej stopy obliczana miała być jako suma 3-miesięcznej stawki LIBOR dla CHF stosowanej dla kredytów trzymiesięcznych na rynku międzybankowym z wtorku lub czwartku poprzedzającego datę zmiany oprocentowania – w zależności, który z tych dni (wtorek czy czwartek) następuje bezpośrednio przed datą zmiany – i marży Banku w wysokości określonej w pkt 5 Tabeli. Zmiana stopy procentowej wynikająca ze zmiany stawki LIBOR dla CHF miała nie stanowić zmiany tej Umowy.

Zgodnie z § 6 ust. 1 Warunków umowy spłata kredytu następować miała poprzez obciążanie na rzecz Banku rachunku bankowego Kredytobiorcy kwotą w złotych, stanowiącą równowartość bieżącej raty w CHF, zadłużenia przeterminowanego i innych należności Banku w CHF, obliczonych przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązującego w Banku na dwa dni robocze przed terminem każdej spłaty kwoty kredytu. Kredytobiorca zobowiązał się zapewniać wpływ środków pieniężnych na rachunku bankowym Kredytobiorcy w wysokości pokrywającej należności Banku najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień ich płatności. Jeżeli bank prowadzący rachunek bankowy odmówiłby obciążenia tego rachunku, wówczas Bank miał prawo do ponawiania obciążeń rachunku bankowego kwotą bieżącej raty powiększonej o zadłużenie przeterminowane oraz inne należności aż do momentu spłaty wszystkich należności Banku. Za zgodą Banku Kredytobiorca mógł dokonywać spłat kredytu także w inny sposób, w tym mógł dokonywać spłaty również w CHF lub w innej walucie. Jeżeli spłata kredytu miała nastąpić w innej walucie niż określona w pkt 2 Tabeli, wówczas kwota ta miała zostać przeliczona najpierw na złote po kursie kupna tej waluty, a następnie na CHF po kursie sprzedaży przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”

Kredytobiorca mógł po dokonaniu wypłaty kredytu złożyć wniosek o dokonanie zmiany waluty kredytu udzielonego w CHF na walutę oferowaną w Banku dla kredytów mieszkaniowych. Zmiany waluty strony mogły dokonać w formie pisemnego aneksu. W aneksie o zmianie waluty kredytu strony miały ustalić również wysokość oprocentowania dla kwoty kredytu przeliczonej na nowo wybraną walutę. Przeliczenie kwoty kredytu oraz należnego oprocentowania, prowizji, kosztów i opłat na nowo wybraną walutę nastąpić miało w dniu zmiany umowy kredytu, według kursu właściwego dla danego rodzaju transakcji (sprzedaży albo zakupu przez Bank waluty obcej), przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” (§ 7 ust. 1 Warunków umowy).

Zgodnie z § 8 ust. 1 Warunków umowy Kredytobiorca miał prawo do wcześniejszej spłaty kredytu w całości lub w części przed terminem ustalonym w Umowie. Kwota podlegająca wcześniejszej spłacie, która wpłynęłaby na rachunek Banku wskazany w pkt 17 Tabeli, miała zostać przeznaczona na spłatę kredytu oraz odsetek przypadających na dzień

wcześniejszej spłaty kredytu. Jeżeli wcześniejsza spłata kredytu wraz z odsetkami przypadającymi na dzień spłaty kredytu nastąpiłaby w złotych wówczas wpłacona kwota miała zostać przeliczona na CHF przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązującego w Banku w dniu jej wpływu. Jeżeli wcześniejsza spłata kredytu wraz z odsetkami przypadającymi na dzień spłaty kredytu nastąpiłaby w innej walucie niż określona w pkt 2 Tabeli, wówczas wpłacona kwota miała zostać przeliczona na złote po kursie kupna tej waluty, a następnie na CHF po kursie sprzedaży, przy zastosowaniu kursów opublikowanych „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązujących w Banku w dniu jej wpływu.

Zgodnie z § 10 ust. 10 i 11 Warunków umowy Bank zastrzegł sobie prawo ubezpieczenia kredytu oraz nieruchomości kredytowanej lub innej nieruchomości na swoją rzecz w Towarzystwie (...) S.A. na okres od dnia wypłaty kredytu do dnia ustanowienia zabezpieczenia w formie hipoteki na rzecz Banku oraz ubezpieczenia niskiego wkładu własnego na swoją rzecz w Towarzystwie (...) S.A.

W § 14 ust. 6 i 7 Warunków umowy wskazano, że Kredytobiorca oświadczył, iż jest świadomy dodatkowego ryzyka, jakie ponosi w związku z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej (ryzyko kursowe) oraz iż w przypadku niekorzystnej zmiany kursu waluty, w jakiej został udzielony kredyt, zarówno kwota w złotych stanowiąca równowartość kwoty kredytu w walucie kredytu, jak i kwota w złotych stanowiąca równowartość raty w walucie, w jakiej został udzielony kredyt, ulegną zwiększeniu oraz że jest świadomy dodatkowego ryzyka, jakie ponosi w związku z zaciągnięciem kredytu oprocentowanego zmienną stopą oraz iż w przypadku niekorzystnej zmiany 3 miesięcznej stawki LIBOR dla CHF, rata kredytu ulegnie zwiększeniu.

(**dowód:** k. 29 – 34, k. 167 – 172 – kserokopie umowy kredytu nr (...) \ (...))

Na podstawie powyższej Umowy Bank wypłacił:

- w dniu 16 sierpnia 2007 roku kwotę 138 000,00 zł, przeliczając ją na kwotę zadłużenia Kredytobiorcy w wysokości 60 558,19 CHF,

- w dniu 17 stycznia 2008 roku kwotę 138 000,00 zł, przeliczając ją na kwotę zadłużenia Kredytobiorcy w wysokości 63 791,43 CHF,

- w dniu 16 czerwca 2008 roku kwotę 33 266,69 zł, przeliczając ją na kwotę zadłużenia Kredytobiorcy w wysokości 16 343,25 CHF.

Przeliczając kwoty wypłat w PLN na walutę CHF Bank zastosował ustalone przez siebie kursy kupna waluty CHF z Tabeli Kursów Banku z dni wypłat.

(**dowód:** k. 41 – 41v – kserokopia zaświadczenia Banku z 04 sierpnia 2021 roku)

Kredytobiorca i Bank zawarli, datowany na dzień 26 stycznia 2010 roku, Aneks Nr (...) do powyższej Umowy kredytu. Na jego mocy ustalono, że Kredytobiorca będzie miał możliwość spłaty zadłużenia w walucie CHF.

(**dowód:** k. 193 – kserokopia Aneksu nr (...) z dnia 26 stycznia 2010 roku)

W wykonaniu powyższej Umowy, w okresie od 08 sierpnia 2007 do 04 sierpnia 2021 roku Bank pobrał z rachunków Kredytobiorcy, prowadzonych w walutach PLN i CHF, łącznie kwoty 45 613,33 zł i 64 247,45 CHF.

(**dowód:** k. 41 – 46 – kserokopia zaświadczenia Banku z 05 sierpnia 2021r roku z załącznikiem Zestawienie spłat kredytu nr (...) \ (...))

Środki pieniężne, pochodzące z powyższej Umowy kredytu, zostały przeznaczone na zakup lokalu, położonego w P.. Lokal ten przez 7 lat służył zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych Kredytobiorcy. Po tym jak Z. S. przeprowadził się do W. wynajął ten lokal.

Kredytobiorca nigdy nie prowadził działalności gospodarczej.

O tym, że w w/w Umowie mogą znajdować się postanowienia niedozwolone Kredytobiorca uświadomił sobie około 2021 roku po konsultacji z prawnikiem.

(**dowód:** k. 212v – przesłuchanie powoda Z. S. w charakterze strony)

(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., z którym Kredytobiorca zawarł powyższą Umowę.

Do chwili zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie wypłacił Kredytobiorcy żądanych przez niego kwot.

(**fakty bezsporne**)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z kserokopii dokumentów – złożonych przez strony postępowania – oraz z przesłuchania powoda.

Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w zwykłych kserokopiach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej w zakresie, w jakim stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powoda, wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonował on przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu, akcentując, że oferta kredytu w CHF została mu przedstawiona jako korzystna oraz że nie wyjaśniano mu mechanizmów przeliczeniowych, które miały być stosowane na podstawie tej Umowy ani ryzyk z nią związanych.

Oceniając zeznania powoda, Sąd miał na uwadze, że jest on bezpośrednio zainteresowany korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść jego zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowody: z dokumentu, wymienionego w pkt 3) lit. v) odpowiedzi na pozew (k. 135v); z zeznań świadków A. P. i J. U., zgłoszonych w pkt 3) lit. b) i c) odpowiedzi na pozew (k. 136 – 136v). Sąd uznał, że dowody te nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Odnośnie dowodów z zeznań świadków A. P. i J. U., to wskazać należy, iż irrelevantne w niniejszej sprawie były ustalenia dotyczące oferty kredytowej dla konsumentów istniejącej w pozwanym Banku w 2007 roku oraz jedynie ogólnej procedury stosowanej przez jego pracowników w zakresie udzielania informacji o kredytach hipotecznych w momencie zawierania przedmiotowej Umowy. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miało także znaczenia, czy Bank posiadał jakieś wewnętrzne regulacje dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w Tabeli kursowej, skoro poza sporem było, iż w dacie zawarcia Umowy w jej treści ustalenia takie nie zostały zawarte, a więc brak było w tym zakresie ustaleń wiążących strony Umowy. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwaną Bank. Sąd miał także na uwadze, iż świadkowie ci nie brali udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powodem, a więc ich zeznania dotyczyć mogłyby jedynie

opisania ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Odnosnie zgłoszonego przez stronę pozwaną dowodu z dokumentu, dotyczącego procedur informowania przez Bank klientów o ryzyku kursowym, to dokument ten mógł jedynie stanowić dowód na to, że takie procedury zostały spisane, ale nie na to, że zostały one zastosowane wobec powoda.

Sąd zważył, co następuje:

Żądania powoda o ustalenie nieważności Umowy kredytu oraz o zapłatę co do kwot głównych zasługiwały na uwzględnienie w całości. Żądanie powoda zostało oddalone w niewielkim zakresie, dotyczącym części roszczenia odsetkowego, o czym niżej.

Stanowisko powoda okazało się uzasadnione w części, opierającej się na zarzucie nieważności Umowy kredytu na skutek naruszenia art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe. Ponadto nawet jeżeli uznać, że Umowa ta nie byłaby nieważna na skutek naruszenia tego przepisu, to uznać należałoby, że jest ona nieważna z powodu innej – powołanej przez powoda przyczyny – tj. na skutek usunięcia z niej klauzul przeliczeniowych, uznanych za postanowienia abuzywne.

Kolejno wskazać należy, iż w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby i nie ma obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 1998 roku w sprawie II UKN 282/98, Legalis 44600, oraz wyrok ETPCZ z 21 lipca 2015 roku w sprawie D. przeciwko T. 41721/04, Legalis 1378918). Dopuszczalne – a w świetle brzmienia art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. wręcz konieczne – jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2017 roku w sprawie VI ACa 1651/15, Legalis 1733044). Większość zagadnień prawnych składających się na decyzje procesowe znalazło już rozstrzygnięcie – przynajmniej na poziomie Sądu Apelacyjnego – i nie wymaga nadmiernie szerokiego omówienia. Wobec tego, Sąd – stosownie do wymogów art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. – sporządził niniejsze uzasadnienie w sposób możliwie zwięzły.

I. SPRZECZNOŚĆ UMOWY Z ART. 69 UST. 1 I 2 USTAWY PRAWO BANKOWE

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż do analizowanej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązywania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – Kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie Kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą

mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem denominowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu denominowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany.

Zgodnie z postanowieniami przedmiotowej Umowy kwota kredytu udzielonego przez Bank Kredytobiorcom wynosiła 143 670,00 CHF. Kredyt miał być przeznaczony na zakup na rynku pierwotnym lokalu mieszkalnego oraz stanowiska garażowego (pkt 2 i 8 Tabeli Umowy). Cena zakupu kredytowanej nieruchomości została ustalona w umowie sprzedaży w walucie PLN i w takiej też walucie kredyt został w całości wypłacony. Zgodnie z Umową spłata kredytu także miała następować w walucie PLN. Wobec powyższego, w niniejszej sprawie z całą pewnością należy mówić o kredycie denominowanym do waluty obcej, a nie o kredycie czysto walutowym.

Wskazać należy, iż we wniosku o kredyt powód wskazał, że wnioskuje o udzielenie mu kredytu w konkretnej kwocie wyrażonej w walucie polskiej, tj. 319 668 zł (k. 160 – wniosek kredytowy). W § 2 ust. 2 zdanie 5 Warunków umowy wskazano, że w przypadku wypłaty kredytu w złotych lub innej walucie niż CHF Bank miał zastosować kurs kupna CHF opublikowany w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” obowiązujący w Banku w dniu wypłaty kwoty kredytu lub jego transzy. Ponadto wskazane w Umowie i dyspozycjach wypłaty kredytu rachunki bankowe do wypłaty kredytu był rachunkami, prowadzonymi w złotych polskich (k. 184 – 186).

Wobec powyższego, stwierdzić należało, iż pomiędzy stronami doszło do uzgodnienia, że wypłata kredytu ma nastąpić w złotych polskich a nie we frankach szwajcarskich.

Natomiast w § 6 ust. 1 zdanie 1 Warunków umowy wskazano, że spłata kredytu następować miała poprzez obciążanie na rzecz Banku rachunku bankowego Kredytobiorcy kwotą w złotych, stanowiącą równowartość bieżącej raty w CHF, zadłużenia przeterminowanego i innych należności Banku w CHF, obliczonych przy zastosowaniu kursu sprzedaży

CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązującego w Banku na dwa dni robocze przed terminem każdej spłaty kwoty kredytu. Stosownie do § 6 ust. 1 zdanie 3 Warunków umowy za zgodą Banku Kredytobiorca mógł dokonać spłaty kredytu w CHF lub innej walucie.

Mając na uwadze treść powołanych wyżej postanowień Umowy wskazać należy, iż zgodnie Umową wypłata kredytu miała nastąpić w złotych polskich oraz spłata kredytu miała następować także w złotych polskich z tym, że przy zastosowaniu mechanizmu przeliczeniowego z wykorzystaniem waluty obcej, której kurs kupna i kurs sprzedaży ustalał Bank w Tabeli kursów. Przy czym już w tym miejscu wskazać należy, iż w Umowie nie podano, jakimi kryteriami Bank miał kierować się, ustalając kursy waluty w tworzonej przez siebie Tabeli kursów.

Waluta CHF pojawiła się zatem w Umowie i we wniosku kredytowym, tylko jako element mechanizmu przeliczeniowego, służący obniżeniu kosztów udzielanego kredytu, ponieważ z walutą CHF wiązało się niższe oprocentowanie niż dla kredytów złotych.

Kolejno wskazać należy, iż z treści postanowień przedmiotowej Umów nie wynika, jaka konkretnie kwota w złotych polskich miała zostać wypłacona powodowi przez Bank tytułem kredytu. Nie można więc uznać, aby strony doszły do porozumienia co do wszystkich essentialia negotii umowy kredytu. Powód w chwili zawierania Umowy znał jedynie kwotę w CHF, stanowiącą podstawę ustalenia salda jego zadłużenia, natomiast o tym, jaka konkretnie kwota w PLN zostanie mu wypłacona dowiedział się dopiero w dniu wypłaty kredytu. Przy czym wskazać należy, iż w dniu zawarcia Umowy ani powód ani Bank nie znali jeszcze kursu waluty CHF po którym nastąpi wypłata poszczególnych transz kredytu a więc nie wiedzieli, jaka kwota zostanie powódce wypłacona tytułem kredytu.

Postanowienia przedmiotowej Umowy określały kwotę w CHF, którą Bank miał postawić do dyspozycji Kredytobiorcy, natomiast wypłacie podlegać miała kwota w PLN, stanowiąca równowartość podanej w Umowie kwoty w CHF (po jej przeliczeniu według kursu obowiązującego w Tabeli kursów). Postanowienia Umowy nie dawały zaś jasnej, przejrzystej i obiektywnej podstawy do ustalenia wysokości kwoty kredytu, która miała być wypłacona powodowi w PLN. Pomiędzy stronami nie doszło zatem do precyzyjnego i jednoznacznego określenia kwoty kredytu.

W tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uzasadnieniu postanowienia z dnia 17 stycznia 2003 roku w sprawie III CZP 82/02, jeżeli brakujące essentialia negotii uzupełnił w umowie sam Bank, to składając swoje oświadczenie woli Kredytobiorcy nie objęli nim tych istotnych postanowień umowy i skoro nigdy nie wyrazili na to zgody, nie doszło do zawarcia umowy o kredyt. Orzeczenie to wydane zostało w sprawie, w której stan faktyczny dotyczył umowy kredytu, w której w dacie jej podpisania przez kredytobiorcę nie była wpisana kwota kredytu i została ona następnie dopisana przez Bank.

Ponadto w uzasadnieniu wyroku z dnia 01 kwietnia 2011 roku w sprawie III CSK 206/10, Sąd Najwyższy wskazał, że jeśli świadczenie nie jest oznaczone, zobowiązanie nie istnieje. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że do istotnych elementów stosunku zobowiązaniowego należy obowiązek świadczenia, natomiast samo świadczenie jest jedynie realizacją tego obowiązku. Świadczenie musi być oznaczone, gdyż oznaczenie świadczenia w połączeniu z oznaczeniem sposobu zachowania się dłużnika pozwala na ustalenie treści stosunku zobowiązaniowego. Jeśli świadczenie nie zostanie oznaczone, nie można mówić o istnieniu zobowiązania ze względu na brak istotnego elementu stosunku zobowiązaniowego.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela powyższe poglądy Sądu Najwyższego. Przenosząc je na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż strony przedmiotowej Umowy nie uzgodniły w niej kwoty kredytu, a więc kwoty, która faktycznie zostanie wypłacona Kredytobiorcy w złotych polskich. Przy czym odesłanie do miernika wartości, służącego do ustalenia tej kwoty, nie pozwalało Kredytobiorcy na samodzielne ustalenie kwoty, którą otrzyma od Banku. Kwota, która miała być wypłacona Kredytobiorcy, nie była zatem znana w chwili zawarcia Umowy. Nie doszło więc do uzgodnienia wysokości świadczenia Banku.

Dodać przy tym należy za Sądem Najwyższym (wyrok z dnia 05 czerwca 2014 roku w sprawie IV CSK 585/13), że warunkiem powstania ważnego zobowiązania, którego treścią jest obowiązek spełnienia świadczenia przez dłużnika na rzecz wierzyciela jest dokładne określenie treści tego świadczenia albo przesłanek pozwalających na jego dokładne określenie. Natomiast w spornej Umowie nie określono kwoty, którą Kredytobiorca miał otrzymać od Banku tytułem kredytu, zaś Tabela Kursów, do której odsyłały klauzule przeliczeniowe nie została w Umowie zdefiniowana w sposób pozwalający Kredytobiorcy na ustalenie kursu waluty, służącego do przeliczeń. Przedmiotowa Umowa dawała zatem Bankowi swobodę w ustaleniu wielkości „kredytu do wypłaty”, czyli kwoty faktycznie oddawanej do dyspozycji Kredytobiorcy.

Skoro zatem kwota kredytu do wypłaty miała zostać ustalona dopiero po zawarciu Umowy na etapie wypłaty kredytu – jako wynik mnożenia kwoty kredytu wyrażonej w walucie obcej (wskazanej w Umowach) przez kurs kupna tej waluty ustalony przez Bank w dniu wypłaty kredytu – to stwierdzić należało, iż w dniu zawarcia Umowy kwota ta nie była znana żadnej ze stron Umowy. Pomiędzy stronami Umowy nie doszło zatem do uzgodnienia wysokości świadczeń stron tej Umowy.

Wskazać należy, iż wprawdzie samo zawieranie umów o kredyt denominowany do waluty obcej w chwili zawierania przedmiotowych Umów było ogólnie dopuszczalne (na zasadzie swobody umów), jednakże w ocenie Sądu w tych konkretnych okolicznościach uznać należało, iż przedmiotowe Umowy sprzeczne są z art. 69 ust. 1 i 2 UPrB, ponieważ nie zostały w nich określone konkretne kwoty, które Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji Kredytobiorcy w PLN ani nie zostały ustalone obiektywne kryteria, stanowiące podstawę ustalenia tej kwoty. Skoro przedmiotowa Umowa nie spełnia tego wymogu, to stwierdzić należało, iż narusza w/w przepisy ustawy Prawo bankowe.

Skoro przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z art. 69 ust. 1 i 2 UPrB, to zastosowanie znajdzie art. 58 § 1 k.c., zgodnie z którym czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Natomiast, w ocenie Sądu, nie istnieją przepisy ustawy, które mogłyby zastąpić nieważne postanowienia umowne. Strony Umowy w ogóle nie określiły w niej kwoty podlegającej wypłacie w PLN, a więc nie istnieje możliwość „uzupełnienia” Umowy w tym zakresie.

Wobec powyższego, dzieląc argumenty powoda, zawarte w uzasadnieniu pozwu, stwierdzić należało, iż Umowa kredytu z dnia 08 sierpnia 2007 roku, jest nieważna jako sprzeczna z art. 69 UPrB. Umowa kredytu powinna bowiem określać kwotę środków pieniężnych, którą bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy oraz obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu. Natomiast przedmiotowa Umowa tych wymogów nie spełnia.

II. NIEDOZWOLONE POSTANOWIENIA UMOWNE

Odnosząc się do zarzutów powoda, dotyczących abuzywności kwestionowanych postanowień, zawartych w Umowie, wskazać należy, iż w ocenie Sąd, postanowienia te, określające sposoby wyliczenia kwoty kredytu, podlegającej wypłacie i wysokości rat kredytu, stanowią postanowienia niedozwolone, a tym samym nie wiążą powoda. Przy czym, w ocenie Sądu, wyeliminowanie tych postanowień z przedmiotowej Umowy prowadzi w niniejszej sprawie do jej upadku a więc do jej nieważności.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Wskazać należy, iż regulacja, zawarta w art. 385⁽¹⁾ – 385⁽³⁾ k.c., stanowi implementację dyrektywy 93/13, co rodzi określone konsekwencje dla wykładni tych przepisów. Przede wszystkim musi ona prowadzić do takich rezultatów, które pozwolą urzeczywistnić cele dyrektywy. Sądy krajowe, stosując prawo wewnętrzne, zobowiązane są tak dalece, jak jest to możliwe, by dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy, tak by

osiągnąć przewidziany w niej rezultat, a zatem zastosować się do art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tak m.in. wyrok TSUE C-377/14). Krajowe sądy i trybunały powinny tak wyklądać prawo wewnętrzne, aby w pełni uwzględniało ono nie tylko literę, ale i ducha prawa unijnego (tak E. Łętowska w: System prawa prywatnego T.5 – Zobowiązania część ogólna, Warszawa 2013, s. 30). Stosując zatem art. 385⁽¹⁾ k.c. należy stosować wykładnię przyjazną dla prawa unijnego – w szczególności potwierdzoną orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE” lub „Trybunał Sprawiedliwości”).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki, określone w powołanym wyżej art. 385¹ k.c., pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy, dotyczące mechanizmu przeliczeniowego, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że Bank zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powód zawarł ją jako konsument (art. 22¹ k.c.). Środki pieniężne pochodzące z kredytu zostały wykorzystane przez powoda na zakup lokalu mieszkalnego, który przez 7 lat służył zaspokojeniu jego potrzeb mieszkaniowych. Powód nigdy nie prowadził działalności gospodarczej. Statusu powoda jako konsumenta w dacie zawierania Umowy nie zmienia fakt, że kilka lat po jej zawarciu wynajął on kredytowany lokal mieszkalny.

Wskazać należy, iż dla przyznania podmiotowi statusu konsumenta istotne jest by przesłanki uznania go za konsumenta były spełnione w chwili dokonywania czynności. Późniejsze zmiany przeznaczenia nabytego dobra lub usługi nie powinny z reguły prowadzić do zmiany raz przyjętego ustalenia (tak też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 09 lutego 2012 roku, w sprawie V ACa 96/12, OSAGd 2012, Nr 2, s. 32). Na podobnym stanowisku, co do chwili dokonywania oceny, stoi TSUE, wskazując (wyrok z dnia 22 stycznia 2018 roku, w sprawie C-498/16, S. v. F., L., pkt 38), że za prawnie relewantny dla dokonania oceny należy uznać moment zawierania umowy, a późniejsze okoliczności, które powodują że umowa nabiera z czasem charakteru gospodarczego lub zawodowego nie mają znaczenia.

Ponadto status powoda jako konsumenta nie był kwestionowany przez stronę pozwaną.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące klauzul przeliczeniowych, nie były uzgadniane z powodem indywidualnie przed zawarciem Umowy, która została zawarta na wzorcu umowy.

Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powód miał jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące mechanizmu przeliczeniowego. Samo zaakceptowanie przez powoda kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nim indywidualnie uzgodnione bądź że miał on realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowiły główny przedmiot umowy (por. m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K.C-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W

ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniały tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu, która miała być wypłacona powodom w PLN oraz kwoty spłaty bez odniesienia do Tabeli Kursów, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, nie zostały w żaden sposób określone ani też nie wskazano żadnych kryteriów co do górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

Ponadto w powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodowi przez Bank były wystarczające do podjęcia przez niego świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku w sprawie C-609/16, wydanym w dniu 10 czerwca 2021 roku, TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok TSUE z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby Bank sprostął powyższemu obowiązkowi informacyjnemu. Nie wynika z nich bowiem, aby przed zawarciem przedmiotowej Umowy Bank, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty, do której kredyt denominowano, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodowi symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono mu także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich lat przed zawarciem Umowy. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej.

Podkreślić należy, iż zawarcie w § 14 ust. 6 Warunków umowy (zawartej na sporządzonym przez Bank wzorcu umowy) oświadczeń – że Kredytobiorca świadomy jest dodatkowego ryzyka, jakie ponosi w związku z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej oraz iż w przypadku niekorzystnej zmiany kursu waluty, w jakiej został udzielony kredyt, zarówno kwota w złotych stanowiąca równowartość kwoty kredytu w walucie kredytu, jak i kwota w złotych stanowiąca równowartość raty w walucie, w jakiej został udzielony kredyt ulegnie zwiększeniu – samo przez się nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Wymogu tego nie spełniają również podpisane przez powoda druki „Oświadczenia”, załączone do wniosku kredytowego, w których pouczenia ograniczają się do prostego sformułowania, że wnioskodawca jest świadomy ryzyka kursowego.

Udzielana kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach (symulacjach, wykresach),

mechanizm przeliczeniowy. Takich działań zaś Bank z całą pewnością nie podjął. Nie można zatem uznać, że powód w oparciu o przedstawione mu informacje mógł zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskał od Banku informacje pozwalające mu ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla niego zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty CHF.

Gdyby powodowi rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowałby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem, o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (por. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne (§ 2 ust. 2 zdanie 5 oraz § 6 ust. 1 zdanie 1 Warunków umowy) odnosiły się do świadczeń głównych i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtowały prawa i obowiązki powoda w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/17). Ponadto niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że obciążenie powoda praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie go o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło w jego interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami Banku. Dodatkowo sam mechanizm przeliczeniowy, o czym była mowa wyżej, został przez pozwaną Banku skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy powoda, jako konsumenta.

A. spornych postanowień wynikała z braku obiektywnych wskaźników, które pozwalałyby na ustalenie kursu waluty, czego konsekwencją było pozostawienie Bankowi swobody w jego określeniu. Konsument w świetle treści tych postanowień uzależniony był od decyzji Banku, który ustalał kursy potrzebne do przewidzianych Umowami przeliczeń

w sposób znany tylko Bankowi, na co Kredytobiorca nie miał żadnego wpływu, i nie mógł zweryfikować, czy kursy ustalone zostały w sposób obiektywny. Konsumentowi pozostawało jedynie podporządkować się decyzji Banku.

Kolejno wskazać należy, iż zgodnie z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli Kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

W tym miejscu wskazać również należy, iż wprawdzie po zawarciu Umowy strony zawarły Aneks nr (...), na mocy którego powód zaczął spłacać kredyt bezpośrednio w walucie CHF, jednakże zawarcie tego Aneksu nie spowodowało sanowania postanowień abuzywnych, zawartych w przedmiotowej Umowie. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 roku, wydanym w sprawie C-19/20, sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Wyjątkiem od tej reguły jest sytuacja, kiedy konsument wyraził wolną i świadomą zgodę na zmianę nieuczciwego warunku i na rezygnację z ochrony przed nieuczciwymi postanowieniami umownymi. Natomiast w niniejszej sprawie powód takiej zgody nie wyraził, wręcz przeciwnie – wnosząc pozew, w którym domagał się ustalenia nieważności Umowy kredytowej oraz powoływał się na abuzywność postanowień, dotyczących mechanizmu przeliczeniowego – domagał się objęcia go w/w ochroną.

Następnie wskazać należy, iż TSUE w wyroku C-260/18 rozważył szczegółowo konsekwencje usunięcia z umowy postanowień określających mechanizm indeksacji. Rozważania te – w ocenie Sądu – można odnieść także do umowy kredytu denominowanego do waluty obcej. Potwierdzając stanowisko polskiego sądu odsyłającego, Trybunał Sprawiedliwości wskazał w w/w wyroku, że po usunięciu uznanego za abuzywne odesłania do kursów kupna i sprzedaży z tabeli kursowej banku niemożliwe jest określenie kursu wymiany, a tym samym wykonanie przedmiotowej umowy, a zatem że skuteczne zakwestionowanie kursów wymiany walut jest równoznaczne z usunięciem postanowień o indeksacji w całości (pkt 24 i 36). Tym samym w świetle przepisów prawa krajowego utrzymanie umowy bez zawartych w niej warunków nie jest możliwe, co musi prowadzić do jej nieważności, czemu nie sprzeciwia się art. 6 Dyrektywy (pkt. 43). Dzieje się tak w szczególności, gdy – jak w sprawie niniejszej – usunięcie postanowień dotyczących kursów oznacza pośrednie usunięcie z umowy ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z tego rodzaju umową (o kredyt denominowany do waluty obcej). Skoro warunek ryzyka kursowego jest traktowany jako określający główny przedmiot umowy kredytu (pkt 44), to bez niego utrzymanie obowiązywania umowy nie jest możliwe, gdyż powoduje to zmianę charakteru umowy.

Ponadto w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Natomiast zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby

bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, iż niedopuszczalne jest uzupełnienie abuzywnych postanowień umowy przez sąd poprzez zmianę treści tych postanowień, gdyż mogłoby to zagrażać realizacji długoterminowych celów stawianych przez Dyrektywę 93/13 (wyrok TSUE C-19/20 pkt 67 i 68). Jeśli umowa po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków nie może obowiązywać, sąd może – jedynie w celu uniknięcia penalizujących konsumenta konsekwencji – uzupełnić umowę przepisami dyspozytywnymi (wyrok C-26/13 K. pkt 82-85). Niezależnie od wątpliwości co do możliwości zastąpienia kursu Banku kursem średnim NBP, należy zauważyć, że tego rodzaju zabieg nie usunąłby znaczącej nierównowagi między stronami, jaka powstała ze szkodą dla konsumenta na skutek włączenia do umowy warunku ryzyka kursowego.

Ponadto za niedopuszczalnością takiego „uzupełniania” umowy wypowiedział się TSUE w wyroku z dnia 08 września 2022 roku w sprawach połączonych od C#80/21 do C#82/21, w którym wskazał, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowy, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tejże umowy i zaakceptował je.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy omówionych powyżej postanowień, uznanych za abuzywne, nie byłoby możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego w Umowie luk. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie mogłaby nadal obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule przeliczeniowe, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt denominowany do waluty obcej. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należałoby uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień, dotyczących przeliczeń, odsyłających do Tabeli Kursów, prowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu denominacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z tego rodzaju umową kredytu. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu denominowanego do waluty obcej. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie mogłaby nadal obowiązywać bez tych

warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt denominowany do waluty obcej postanowień, dotyczących mechanizmu przeliczeniowego – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Doprowadziłoby to bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą było wprowadzenie postanowień dotyczących powiązania przeliczeń z walutą CHF, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w tej walucie a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Wobec powyższych ustaleń, zbędne okazało się odnoszenie do kolejnych zarzutów powoda, dotyczących nieważności przedmiotowej Umowy. Już bowiem uwzględnienie powyższych zarzutów powoda skutkowało uwzględnieniem jego żądań głównych, opartych na zarzucie nieważności przedmiotowej Umowy kredytu.

Dodać także należy, iż umowa zawarta na wzorze umowy jak w niniejszej sprawie była już przedmiotem analizy przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygnaturze akt II CSKP 415/22. W wydanym w tej sprawie wyroku z dnia 03 lutego 2022 roku Sąd Najwyższy uznał, że kwestionowane postanowienia umowne stanowią klauzule niedozwolone oraz że ich wyeliminowanie z umowy prowadzi do jej nieważności.

III. ŻĄDANIE USTALENIA NA PODSTAWIE ART. 189 K.P.C.

Kolejno wskazać należy, iż niewątpliwie głównym celem, jaki powód w niniejszej sprawie chciał osiągnąć, było wyeliminowanie przedmiotowej Umowy z obrotu prawnego, a więc doprowadzenie do sytuacji, w której przestaje ona istnieć ze wszystkimi tego konsekwencjami.

W ocenie Sądu, nie były trafne zarzuty strony pozwanej jakoby powód nie posiadał interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy kredytu.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wyniknąć z tego stosunku w przyszłości (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20, że wniesienie powództwa o zapłatę nie rozstrzygnie w sposób całkowity istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich umową kredytową. Będzie bowiem

rozstrzygało spór za okresy czasu, które już upłynęły. Natomiast w sposób pełny interesy powoda zabezpieczy ustalenie, czy w istocie strony są związane zawartą Umową. Rozstrzygnie bowiem kwestię dla powoda podstawową, czy wiąże go ze stroną pozwaną umowa kredytowa, czy też nie. Ustalenie nieważności umowy kredytowej da podstawę do dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami. Przede wszystkim zaś usunie niepewność po stronie powoda, czy ma nadal spłacać raty kredytu.

Zważywszy na powyższe, Sąd ustalił, że umowa kredytu nr (...) \ (...) z dnia 08 sierpnia 2007 roku jest nieważna (pkt I sentencji wyroku).

IV. ŻĄDANIE ZAPŁATY

Wobec ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna, a więc że stosunek prawny, wynikający z tej Umowy, nie istnieje, strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Wskazać przy tym należy, iż strona pozwana nie kwestionowała faktu, że w okresie objętym żądaniem pozwu sporna Umowa była wykonywana przez powoda, tj. że powód spełniał świadczenia w celu wywiązania się ze swoich obowiązków umownych. Skoro powód spełnił w okresie objętym pozwem świadczenia w wysokości wskazywanej w pozwie, choćby poprzez zezwolenie na pobieranie stosownych kwot z ich rachunku bankowego, to po ustaleniu, że Umowa była nieważna, uprawniony był, aby domagać się ich zwrotu. Uzasadnione było zatem żądanie powoda zasądzenia na jego rzecz od strony pozwanej kwoty stanowiącej sumę wpłat dokonanych przez niego na rzecz Banku w okresie wskazanym w pozwie.

Podstawę prawną powyższego żądania zapłaty powoda stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powód w tym postępowaniu żądał zasądzenia od strony pozwanej na jego rzecz kwot 45 613,33 zł i 64 247,45 CHF, podając, że zostały one pobrane od niego przez Bank tytułem rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od dnia 08 sierpnia 2007 do dnia 04 sierpnia 2021 roku. Na wykazanie wysokości tych roszczeń powód złożył dowód w postaci zaświadczenia Banku o spłatach. Na jego podstawie Sąd ustalił, że suma spłat powoda w w/w okresie wynosiła tyle, ile wskazał on w pozwie.

Wobec powyższego, Sąd w pkt II sentencji wyroku zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda żądane przez niego kwoty 45 615,33 zł oraz 64 247,45 CHF.

V. ODSETKI USTAWOWE ZA OPÓŹNIENIE

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie zaś z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Sąd uznał, iż żądanie powoda o zasądzenie na jego rzecz odsetek ustawowych za opóźnienie od w/w kwot jest zasadne w przeważającej części. Powód przed wniesieniem pozwu nie wezwał Banku do zapłaty żądanych przez niego kwot. Wobec tego, Sąd uznał, że takie wezwanie do zapłaty stanowił dopiero pozew w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu, termin tygodniowy jest terminem minimalnym na spełnienie świadczenia. Strona pozwana odpis pozwu odebrała w dniu 27 października 2021 roku (k. 83). Wobec tego, odsetki ustawowe za opóźnienie od żądanych kwot zostały zasądzone od 8-go dnia po dniu odebrania przez stronę pozwaną odpisu pozwu, a więc od 04 listopada 2021 roku, do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie, Sąd w pkt III sentencji wyroku oddalił roszczenie odsetkowe powoda.

VI. ZARZUT ZATRZYMANIA

Sąd nie uwzględnił również podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu zatrzymania.

Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Stosownie do art. 497 k.c. przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

Sąd nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu zatrzymania, ponieważ w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, do umowy kredytu nie można stosować przepisów dotyczących prawa zatrzymania z uwagi na to, iż świadczenia obu stron tej umowy mają charakter jednorodząjowy – pieniężny, a więc jej stronom przysługuje dalej idących środek prawny służący ochronie przed akcją procesową przeciwnika, tj. potrącenie wzajemnych wierzytelności.

Wskazać należy, iż w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2023 roku w sprawie II CSKP 1468/22 Sąd ten wskazał, że istota prawa zatrzymania została wyrażona w art. 461 § 1 k.c. – chodzi w nim o prawo zatrzymania cudzej rzeczy przez zobowiązanego do jej wydania do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia określonych roszczeń. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że nie sposób abstrahować od celu i istoty prawa zatrzymania, wynikających z art. 461 k.c. Dodał również, iż w tzw. „sprawach frankowych” należy mieć na uwadze kwestię ochrony konsumentów, przewidzianą w dyrektywie 93/13 a przyjęcie dopuszczalności zarzutu zatrzymania w umowach kredytowych z konsumentami mogłoby stać w sprzeczności z ochroną praw kredytobiorcy, jako konsumenta, gwarantowaną przez przepisy unijne.

Ponadto Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 sierpnia 2023 roku w sprawie I ACa 292/23 podkreślił m.in. iż zastrzeżenie budzi samo wykorzystanie konstrukcji prawnej zatrzymania, jeżeli świadczenia spełnione przez obie strony mają charakter pieniężny

Zgodnie zaś z wyrokiem TSUE z dnia 14 grudnia 2023 roku w sprawie C -28/22 Artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą, w sytuacji gdy umowa kredytu hipotecznego zawarta przez przedsiębiorcę z konsumentem nie może już pozostać wiążąca po usunięciu nieuczciwych warunków zawartych w tej umowie, przedsiębiorca ten może powołać się na prawo zatrzymania umożliwiające mu uzależnienie zwrotu świadczeń otrzymanych od tego konsumenta od przedstawienia przez niego oferty zwrotu świadczeń, które sam otrzymał od tego przedsiębiorcy, lub gwarancji zwrotu tych ostatnich świadczeń, jeżeli wykonanie przez tego samego przedsiębiorcę tego prawa zatrzymania powoduje utratę przez rzeczonoego konsumenta prawa do uzyskania odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania zobowiązania umownego po tym, jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu świadczeń zapłaconych jemu w wykonaniu tej umowy.

Stosownie do poglądu TSUE, wyrażonego w postanowieniu z dnia 08 maja 2024 roku, w sprawie C-424/22 Artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą w kontekście stwierdzenia nieważności zawartej przez instytucję bankową z konsumentem umowy kredytu hipotecznego z uwagi na nieuczciwy charakter niektórych

warunków tej umowy powołanie się przez tę instytucję na prawo zatrzymania prowadzi do uzależnienia przysługującej konsumentowi możliwości uzyskania przez niego zapłaty kwot, które zasądzono od wspomnianej instytucji ze względu na skutki restytucyjne wynikające ze stwierdzenia nieuczciwego charakteru tych warunków, od równoczesnego zaoferowania przez rzeczonoego konsumenta zwrotu albo zabezpieczenia zwrotu całości świadczenia otrzymanego od tej samej instytucji przez konsumenta na podstawie wspomnianej umowy, niezależnie od spłat dokonanych już w wykonaniu tej umowy.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela powyższe stanowiska wyrażone przez Sąd Najwyższy, Sąd Apelacyjny w Warszawie oraz TSUE. Mając je na uwadze, Sąd uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy zarzut zatrzymania nie zasługiwał na uwzględnienie.

VII. **KOSZTY PROCESU**

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., obciążając nimi w całości stronę pozwaną, uznając, że powód uległ tylko w nieznacznej części swego żądania. Na zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 14 517 zł składały się: kwota 1 000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 10 800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powoda, będącego radcą prawnym (zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804) i jego wynagrodzenie za czynności w postępowaniu zażaleniowym w wysokości 2 700 zł (ustalone na podstawie § 10 ust. 2 pkt 1 w/w Rozporządzenia) oraz kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi strony pozwanej przez portal informacyjny.

Warszawa, dnia 05 lipca 2024 roku.